

VU Research Portal

Naar standaardisering van de kosten van de deelgeschilprocedure?

Kerekes, I.D.

published in

Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade
2014

DOI (link to publisher)

[10.5553/tvp/138820662014004](https://doi.org/10.5553/tvp/138820662014004)

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Kerekes, I. D. (2014). Naar standaardisering van de kosten van de deelgeschilprocedure? *Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade*, 2014(2), 52-61. <https://doi.org/10.5553/tvp/138820662014004>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Naar standaardisering van de kosten van de deelgeschilprocedure?

I. D. K e r e k e s *

1. Inleiding

Ter bevordering van het buitengerechtelijke afwikkelingsstraject in letsel- en overlijdenszaken introduceerde de wetgever op 1 juli 2010 een nieuwe procesvorm: de Wet deelgeschillen voor letsel en overlijdensschade (hierna: Wet deelgeschillen).¹ Het overgrote deel van de personenschades wordt buitengerechtelijk afgewikkeld;² slechts 1 tot 5% van de zaken wordt aan de rechter voorgelegd.³ De Wet deelgeschillen biedt partijen een extra instrument om eventuele vastgelopen onderhandelingen te doorbreken.⁴ Een vraagstuk dat partijen verdeeld houdt (zoals de aansprakelijkheidsvraag of de vraag naar de omvang van de schade), kan via een relatief snelle en eenvoudige procedure worden voorgelegd aan de rechter. Na beslechting van het geschil zouden partijen weer onderling verder kunnen onderhandelen en de zaak mogelijk definitief afronden.⁵ Voorts is met het laagdrempelige karakter beoogd de positie van benadeelden in het onderhandelingsproces te versterken.⁶ De wet lijkt inmiddels zijn vruchten te hebben afgeworpen in de zin dat het onderhandelingsproces wordt vlotgetrokken.⁷ Na inwerkingtreding kwam een aantal uitwerkingsvraagstukken aan bod, waarvan de meeste inmiddels lijken te zijn uitgekristalliseerd.⁸ Eén onderwerp houdt de gemoederen voorlopig nog bezig: de kosten van de procedure.

De rechter dient per deelgeschil te beoordelen of en in hoeverre de kosten die een partij stelt te hebben gemaakt in het kader van de procedure als redelijk kunnen worden aangemerkt. In de praktijk blijkt het lastig te ontdekken wat onder 'redelijke kosten' dient te worden verstaan. Belangenbehartigers, verzekeraars⁹ en rechters hebben de behoefte geuit aan een handvat om de redelijkheid van de kosten te kunnen beoordelen en/of een betere inschatting te kunnen maken van het mogelijke kostenrisico.¹⁰ In de literatuur is betoogd dat standaardisering van de kosten in de deelgeschilprocedure tot meer transparantie en rechtszekerheid zal leiden.¹¹ Met de evaluatie van de Wet deelgeschillen op komst¹² lijkt dit een geschikt moment om het kostenprobleem en een aantal oplossingen die zijn aangedragen op een rij te zetten.

In deze bijdrage zal achtereenvolgens worden ingegaan op de kostenregeling van de Wet deelgeschillen (par. 2), de kostenbegroting door de rechter in de praktijk (par. 3) en twee vormen van standaardisering die zijn aangedragen in de literatuur (par. 4). De bijdrage wordt afgesloten met een conclusie (par. 5).

2. Wettelijk kader

2.1 Algemeen

De deelgeschilprocedure kent voor benadeelden in letsel- en overlijdenszaken een gunstig kostenregime ten opzichte van de

* I.D. Kerekes is student-onderzoeker aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. De auteur dankt mr. A.J. Van en prof. mr. A.J. Akkermans voor de commentaren op eerdere versies. Voor het onderzoek is tevens dankbaar gebruik gemaakt van een door L.C. Hogeling samengesteld overzicht van uitspraken in deelgeschilprocedures.

1. Wet aanpassing van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering tot invoering van een procedure voor deelgeschillen ter bevordering van de buitengerechtelijke afhandeling van letsel- en overlijdensschade, 17 december 2009, Stb. 2009, 221, inwerkingtreding 1 juli 2010.
2. Kamerstukken II 2007/08, 31518, 3, p. 2 (MvT).
3. Kamerstukken II 2007/08, 31518, 3, p. 3 (NV).
4. Kamerstukken II 2007/08, 31518, 3, p. 2 (MvT).
5. Zie Kamerstukken II 2007/08, 31518, 3, p. 2-3.
6. A.J. Akkermans & G. de Groot, De deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade: nieuwe verantwoordelijkheden voor de rechter én voor partijen, TVP 2010, p. 35.
7. J. Sap, Is de deelgeschilprocedure een succes?, AV&S 2012/22, p. 1.
8. Zie over de perikelen in en rondom de deelgeschilprocedure: Akkermans & De Groot 2010, p. 29-36; S.J. de Groot, De nieuwe deelgeschilprocedure: de eerste oogst, L&S 2010, afl. p. 13-18; A.J. Van & A.J. Akkermans, Effect deelgeschilprocedure veel groter dan zichtbaar aan alleen het aantal uitspraken, TVP 2011, p. 82-86; P. Oskam & Chr.H. van Dijk, Deelgeschilprocedure: de eerste zes maanden in de praktijk, PIV-Bulletin 2011, afl. 1, p. 17-21; M.J.J. de Ridder, De deelgeschilprocedure in de praktijk, TvGR 2012, p. 4-16; S.J. de Groot & J.E. van Oers, De toegang tot de deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade: de rol van de rechter zoals door de wetgever beoogd?, TVP 2012, p. 25-32.

9. In veel zaken staat een verzekeraar achter de aansprakelijke partij. In het vervolg worden beide termen gehanteerd. In navolging van: A.S. Oude Hergelink, Volledige vergoeding van proceskosten: rake remedie of aanjager voor deelgeschillen?, in: W.H. van Boom e.a. (red.), Rake remedies. Opstellen over handhaving van rechten, naleving van plichten en sanctiëring van verkeerd gedrag in het privaatrecht, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2010, p. 212.
10. M. Franke, De Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade. Over de toepassing, de kosten en het bereik, TvPP 2013, p. 113.
11. Zie het rechterlijk Rapport BGK-Integraal 2013, p. 39, waarin de werkgroep uit de rechterlijke macht inzake de beoordeling van gevorderde buitengerechtelijke kosten, ten aanzien van de vraag naar standaardisatie, aangeeft de ontwikkelingen binnen de specifiek op deelgeschillen gerichte expertgroep binnen de rechterlijke macht af te wachten. Zie voorts De Ridder 2012, p. 16; P. Oskam, De deelgeschillenrechter anderhalf jaar in actie, PIV-Bulletin januari 2012, p. 33; S. Colsen, Begroting van de kosten van de deelgeschilprocedure, TVP 2011, p. 116 en 117; E.C. Huisman & H.A.W. Vermeulen, Tussentijdse evaluatie deelgeschilprocedure, TVP 2014, p. 24-30; P. Sluiter, Naar één regeling voor de proceskosten, TvPP 2014, p. 3-9; Franke 2013, p. 113.
12. Vóór 1 juli 2014. Zie art. V Wet deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade, Stb. 2010, 221.

bodemprocedure. In de bodemprocedure geldt een forfaitair tarief op grond van de artikelen 56 en 57 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv), onafhankelijk van de vraag of dit bedrag kostendekkend is. In de deelgeschilprocedure is het uitgangspunt dat de daadwerkelijk gemaakte kosten, mits redelijk, worden vergoed. Op grond van artikel 1019aa lid 1 Rv begroot de deelgeschilrechter de kosten bij de behandeling van het verzoek aan de zijde van de persoon die schade door dood of letsel lijdt in de beschikking en neemt daarbij alle redelijke kosten als bedoeld in artikel 6:96 lid 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) in aanmerking.¹³ De aan de zijde van de benadeelde gemaakte kosten worden aldus gezien als buitengerechte kosten in de zin van artikel 6:96 lid 2 BW. De Hoge Raad introduceerde de vergoeding van buitengerechte kosten in het Drenth-arrest uit 1987.¹⁴ De grondslag van de vergoedbaarheid van deze kosten ligt in essentie in de verplichting tot schadevergoeding uit onrechtmatige daad. Een benadeelde zal immers in veel gevallen behoefte hebben aan rechtshulp bij het vaststellen van de aansprakelijkheid van de wederpartij en het verhalen van zijn schade. De daarmee gemoeide kosten worden gezien als een gevolg van de aan de aansprakelijkheid ten grondslag liggende gebeurtenis. Het schadevergoedingsrecht kent het beginsel van volledige compensatie en het uitgangspunt is dan ook dat de daadwerkelijke kosten die in het kader van het verzoek zijn gemaakt, worden vergoed.¹⁵ Dit betekent dat de aansprakelijke partij of haar verzekeraar de kosten die de benadeelde in het kader van de deelgeschilprocedure heeft gemaakt, in beginsel (volledig) dient te vergoeden.

2.2 Toepassing artikel 1019aa lid 1 Rv

Om te beginnen dient voor de toepassing van artikel 1019aa lid 1 Rv sprake te zijn van een verzoek dat voldoet aan de criteria van een deelgeschil.¹⁶ De kosten worden niet begroot indien het verzoek als volstrekt onnodig en/of onterecht wordt aangemerkt.¹⁷ Heeft de benadeelde een rechtsbijstands-

verzekering, dan kan dit aanleiding vormen om kosten wegens een vermeend gebrek aan belang niet te begroten.¹⁸ In de overige gevallen worden de begrote kosten onderdeel van de (potentieel) verschuldigde schadevergoeding. De begrenzing vindt plaats aan de hand van de dubbele redelijkheidstoets van artikel 6:96 lid 2 BW: het moet (1) in de gegeven omstandigheden redelijk zijn dat de kosten zijn gemaakt (het inroepen van rechtshulp), en (2) de kosten dienen naar omvang redelijk te blijven. De begroting van de kosten als zodanig levert niet automatisch een executoriale titel op. Een partij kan de rechter wel verzoeken om de wederpartij te veroordelen in de kosten.¹⁹ Dit verzoek wordt in de regel enkel toegewezen indien de aansprakelijkheid reeds vaststaat.²⁰ Acht de rechter het instellen van de deelgeschilprocedure onrechtmatig, dan vormt dit grond om de kosten van de (potentiële) laedens op verzoeker te verhalen.²¹ De eerste redelijkheidstoets komt niet steeds uitdrukkelijk aan bod.²² Doorgaans wordt al vrij snel aangenomen dat het redelijk was dat de benadeelde kosten heeft gemaakt. Bron van discussie vormt de tweede redelijkheidstoets: de voorspelbaarheid van de hoogte van de rechterlijke begroting laat te wensen over.

3. De kostenbegroting in de praktijk

Het staat de rechter vrij om de redelijkheidstoets te hanteren, onafhankelijk van de vraag of de kosten zijn betwist door de wederpartij. In een aantal gevallen lijkt de redelijkheid reeds te

13. Zie Rb. Arnhem 8 juni 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:BQ9096.

14. HR 3 april 1987, NJ 1988/275 m.nt. CJHB (L&L/Drenth).

15. Zie Rb. Amsterdam 28 december 2011, ECLI:NL:RBAMS:2011:BV6198.

16. Voorbeelden van gevallen waarin de rechter meende dat er geen sprake was van een deelgeschil en derhalve geen kostenbegroting plaatsvond: Rb. Dordrecht 11 januari 2012, ECLI:NL:RBDOR:2012:BV0837, Rb. Amsterdam 29 november 2012, ECLI:NL:RBAMS:2012:BY7235, Rb. Midden-Nederland 28 november 2013, 2176266 ME VERZ 13-245 (n.g., te raadplegen via www.stichtingpiv.nl), Rb. Haarlem 23 november 2010, ECLI:NL:RBHAA:2010:BO6959 en Rb. Maastricht 19 april 2011, ECLI:NL:RBMAA:2011:BQ5644 (niet-ontvankelijkheidsoordeel).

17. Zie Rb. Den Haag 15 november 2012, ECLI:NL:RBSGR:2012:BZ2361, Rb. Den Haag 24 april 2013, ECLI:NL:RBDHA:2013:CA2468, Rb. Den Haag 12 maart 2013, ECLI:NL:RBDHA:2013:BZ7062, Rb. Den Haag 25 februari 2013, ECLI:NL:RBDHA:2013:BZ3935, Rb. Den Haag 22 maart 2012, ECLI:NL:RBSGR:2012:BW0695, Rb. Amsterdam 26 juli 2012, ECLI:NL:RBAMS:2012:BX4320, Rb. Assen 12 juni 2012, ECLI:NL:RBASS:2012:BW9053, Rb. Arnhem 11 januari 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:BP5033, Rb. Noord-Holland 28 februari 2013, ECLI:NL:RBNHO:2013:CA1890, Rb. Midden-Nederland 7 juni 2013, ECLI:NL:RBMNE:2013:CA2465 en Rb. Den Bosch 9 juni 2011, ECLI:NL:RBSHE:2011:BQ7692.

18. Zie Rb. Den Bosch 29 mei 2012, ECLI:NL:RBSHE:2012:BX2727 en Rb. Den Bosch 20 oktober 2011, ECLI:NL:RBSHE:2011:BT8905. Vgl. Rb. Groningen 21 september 2012, ECLI:NL:RBGRO:2012:BY3401 (kostenbegroting ondanks rechtsbijstandsverzekering).

19. Kamerstukken II 2007/08, 31518, 3, p. 19.

20. Zie Rb. Arnhem 3 mei 2012, ECLI:NL:RBARN:2012:3820 (kostenveroordeling bij reeds vaststaande aansprakelijkheid). Vgl. Rb. Limburg 4 maart 2013, ECLI:NL:RBLIM:2013:BZ3420 en Rb. Den Haag 25 oktober 2012, ECLI:NL:RBSGR:2012:BY3377 (afwijzing kostenveroordeling wegens het niet vaststaan van aansprakelijkheid). Als uitzonderingen zijn te beschouwen: Rb. Den Haag 30 november 2012, ECLI:NL:RBSGR:2012:BZ2041 en Rb. Zutphen 2 oktober 2010, ECLI:NL:RBZUT:2010:BO7282 (kostenveroordeling zonder vaststaande aansprakelijkheid). Ten aanzien van de kostenveroordeling in laatstgenoemde zaak wordt in hoger beroep gesproken van een juridische misslag (Hof Arnhem 13 december 2011, ECLI:NL:GHARN:2011:BU8395).

21. Zie bijv. Rb. Assen 6 juli 2011, ECLI:NL:RBASS:2011:BR0730 (verzoek tegen beter weten in ingesteld; proceskostenveroordeling). Vgl. Rb. Breda 5 december 2011, ECLI:NL:RBBRE:2011:BU6973 en Rb. Den Haag 25 februari 2013, ECLI:NL:RBDHA:2013:BZ3935 (verzoek van wederpartij om verzoekster te veroordelen in de kosten afgewezen).

22. Voorbeelden van de eerste redelijkheidstoets: Rb. Rotterdam 20 juni 2012, ECLI:NL:RBROT:2012:BW8748, Rb. Amsterdam 28 december 2011, ECLI:NL:RBAMS:2011:BV6198, Rb. Breda 3 oktober 2011, ECLI:NL:RBBRE:2011:BT6600 en Rb. Amsterdam 28 oktober 2010, ECLI:NL:RBAMS:2010:BO9956. Vgl. Rb. Zutphen 20 oktober 2011, ECLI:NL:RBZUT:2011:BU1420, Rb. Rotterdam 1 februari 2012, ECLI:NL:RBROT:2012:BV2395, Rb. Breda 5 december 2011, ECLI:NL:RBBRE:2011:BU6973 en Rb. Roermond 9 februari 2011, ECLI:NL:RBROE:2011:BQ3182 (eerste redelijkheidstoets wordt niet doorstaan).

zijn afgeleid uit het feit dat er geen verweer is gevoerd.²³ Hanteerden partijen voorafgaand aan het deelgeschil (bijvoorbeeld in de onderhandelingsfase) een bepaald honorarium, dan kan dit de rechter doen besluiten om niet van dit tarief af te wijken.²⁴ De redelijk gemaakte kosten worden in beginsel ook begroot in geval van afwijzing van het verzoek. Betoogd kan worden dat afwijzing geen invloed dient te hebben op de hoogte van de begroting, omdat dit kan worden gezien als een oneigenlijke vorm van proceskostenveroordeling. Het komt echter voor dat de rechter aangeeft dat hij rekening houdt met de afwijzing.²⁵

Indien de kosten de tweede redelijkheidstoets niet doorstaan, kan zowel het uurtarief van de belangenbehartiger alsmede het aantal opgevoerde uren worden gematigd. De hoogte van het gehonoreerde uurtarief varieert (ten minste) tussen € 90 en € 300,²⁶ de redelijk geachte tijdsbesteding (ten minste) tussen 4,2 en 51,44 uren.²⁷ In de beschikking staat niet stevast vermeld of de matiging ziet op het honorarium dan wel op de tijdsbesteding.²⁸

Een advocaat die is aangesloten bij de specialistenvereniging ASP (Advocaten voor Slachtoffers van Personenschade) of LSA (Vereniging van Letselschade Advocaten) kan ervoor kie-

zen om zijn uurtarief te baseren op de ASP-richtlijn.²⁹ Op basis van de richtlijn kan aan het standaarduurtarief van € 200³⁰ een factor van 0,8 tot 1,5 worden toegekend. De hoogte van de factor is gerelateerd aan het aantal ervaringsjaren van de advocaat en/of het financiële belang in de desbetreffende zaak (zie tabel 1).

Ten tijde van een enquête onder ASP-advocaten uit 2011 gold dat het merendeel van de deelgeschilverzoeken was ingediend door ASP-leden.³¹ Niet alle rechters nemen het ASP-advies over.³² Zo kan het oordeel dat de aard en complexiteit van het deelgeschil het verzochte (specialisten)tarief niet rechtvaardigen, leiden tot matiging van het verzochte uurtarief.³³ De eenvoud van het verzoek kan daarnaast worden verdisconteerd in het aantal toegewezen uren.³⁴ De gedachte daarbij is dat de werkzaamheden van een gespecialiseerd advocaat minder tijd in beslag nemen dan die van een minder ervaren collega, zodat het totaal van de kosten dan toch weer min of meer gelijk zal zijn. Tevens kan het (geringe) financiële belang van de zaak een matigingsgrond opleveren.³⁵ Hierbij geldt dat de buitengerechtelijke kosten in een redelijke verhouding dienen te staan tot de schadevergoeding.

Uit de eerdergenoemde enquête is gebleken dat ASP-advocaten hun tarief in de regel baseren op het aantal ervaringsjaren en niet zozeer op het financiële belang in een zaak.³⁶ Tijdens de behandeling van een deelgeschil zal de omvang van de schade nog lang niet altijd vaststaan of zelfs met enige zekerheid zijn in te schatten. Dit hangt onder andere af van de mate waarin een betrokkene herstelt en/of zijn verdien capaciteit

23. Zie Rb. Midden-Nederland 18 oktober 2013, ECLI:NL:RBMNE:2013:5000, Rb. Overijssel 17 oktober 2013, ECLI:NL:RBOVE:2013:2503, Rb. Breda 2 mei 2011, ECLI:NL:RBBRE:2011:BQ3226 en Rb. Dordrecht 27 juni 2012, ECLI:NL:RBDOR:2012:BX0795. Vgl. Rb. Amsterdam 28 oktober 2010, ECLI:NL:RBAMS:2010:BO9956 en Rb. Den Haag 28 februari 2011, ECLI:NL:RBSGR:2011:BP8863 (met betrekking tot de totale kosten). Het komt tevens voor dat de rechter daarbij vermeldt dat het tarief hem evenmin bovenmatig voorkomt, zie Rb. Den Bosch 24 mei 2012, ECLI:NL:RBSHE:2012:BW6836, Rb. Limburg 22 januari 2014, ECLI:NL:RBLIM:2014:692, Rb. Den Haag 8 maart 2012, ECLI:NL:RBSGR:2012:BV8828, Rb. Amsterdam 10 november 2011, ECLI:NL:RBAMS:2011:BW7808, Rb. Arnhem 8 juni 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:BQ9096, Rb. Breda 6 september 2012, ECLI:NL:RBBRE:2012:BX7896 en Rb. Rotterdam 1 oktober 2013, ECLI:NL:RBROT:2013:7655.
24. Ktr. Rotterdam 6 oktober 2010, ECLI:NL:RBROT:2010:BN9805, L&S 2010/188, Rb. Utrecht 3 oktober 2012, ECLI:NL:RBUTR:2012:BY1146 en Rb. Arnhem 7 september 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:BU6751. Vgl. Rb. Rotterdam 21 december 2011, ECLI:NL:RBROT:2011:BU8990, uit r.o. 4.10: 'Onjuist is de visie van EMC dat ten aanzien van het tarief gekeken dient te worden naar het voorafgaand aan het deelgeschil door Korevaar Van Dijk gehanteerde uurtarief. Mr. Renshoff is een ervaren letselschadeadvocaat. Gelet op haar ervaring, het belang van de zaak en de efficiency van de tijdsbesteding is het gehanteerde uurtarief niet bovenmatig.'
25. Rb. Haarlem 12 mei 2011, ECLI:NL:RBHAA:2011:BQ4765.
26. Zie Rb. Den Bosch 8 mei 2012, ECLI:NL:RBSHE:2012:BW5476 en Rb. Arnhem 12 december 2012, ECLI:NL:RBARN:2012:BY7016. (De genoemde bedragen zijn exclusief kantoorkosten en btw.)
27. Rb. Dordrecht 8 december 2011, ECLI:NL:RBDOR:2011:BU7610; Rb. Zeeland-West-Brabant 23 oktober 2013, ECLI:NL:RBZWB:2013:7827.
28. Zie hieromtrent Van & Akkermans 2011, p. 85. Voorbeelden: Rb. Den Haag 1 november 2011, ECLI:NL:RBSGR:2011:BU6717, Rb. Haarlem 12 mei 2011, ECLI:NL:RBHAA:2011:BQ4765, Rb. Den Haag 17 november 2011, ECLI:NL:RBSGR:2011:BV1509, Rb. Limburg 4 maart 2013, ECLI:NL:RBLIM:2013:BZ3420 en Rb. Utrecht 13 oktober 2010, ECLI:NL:RBUTR:2010:BO1694.

29. ASP-advies t.b.v. kosten deelgeschilprocedure 2013. Zie over het ASP-advies A.R. van Klinken, De deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade. De kostenbegroting getoetst, L&S 2012, p. 11. Zie voor zaken waarin wordt verwezen naar de ASP-richtlijn of het curatorentarief: Rb. Breda 3 januari 2011, ECLI:NL:RBBRE:2011:BO9631, JA 2011/27, NJF 2011/25, VR 2011/54, Rb. Arnhem (sector kanton) 8 juni 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:BQ9096, JA 2011/156, Rb. Roermond 9 februari 2011, ECLI:NL:RBROE:2011:BQ3182, Rb. Breda 2 mei 2011, ECLI:NL:RBBRE:2011:BQ3210, JA 2011/128, Vزر. Rb. Arnhem 11 januari 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:BP5033, JA 2011/65, Rb. Maastricht 16 februari 2011, ECLI:NL:RBMAA:2011:BP4792, Rb. Maastricht 12 januari 2011, 39420, Rb. Amsterdam 20 januari 2011, ECLI:NL:RBAMS:2011:BQ1537, Rb. Rotterdam (sector kanton) 8 april 2011, ECLI:NL:RBROT:2011:BQ1679 en Rb. Amsterdam 23 december 2010, ECLI:NL:RBAMS:2010:BP1581.
30. Het standaarduurtarief van een ASP-advocaat is het Recofa-uurtarief (het basisuurtarief voor curatoren).
31. Van & Akkermans 2011, p. 82 en 84.
32. Zie Rapport BGK-Integraal 2013, p. 39-40.
33. Rb. Arnhem 7 februari 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:BP5963.
34. Zie Rb. Den Bosch 20 december 2011, ECLI:NL:RBSHE:2011:BU8766 en Rb. Breda 6 september 2012, ECLI:NL:RBBRE:2012:BX7896.
35. Een voorbeeld hiervan is de uitspraak van de Kantonrechter Rotterdam van 11 juli 2011. Daar werd aansprakelijkheid van de gemeente als wegbeheerder aangenomen voor een uitstekende stoeptegels. Benadeelde had hierdoor haar enkel verstuikt. Gelet op het financiële belang in deze zaak achtte de kantonrechter een totale kostenvergoeding van € 1000 redelijk. Dit terwijl uit een specificatie van de gemachtigde bleek dat de kosten tot aan de zitting reeds € 1550,35 bedroegen.
36. Van & Akkermans 2011, p. 82 en 84.

Tabel 1: ASP-advies t.b.v. kosten deelgeschilprocedure

	< € 25.000 (x 0,8)	€ 25.000 tot € 100.000 (x 1,0)	€ 100.000 tot € 250.000 (x 1,3)	> € 250.000 (x 1,5)
Meer dan 8 jaar ervaring en LSA- of ASP-advocaat (x 1,0)	€ 240	€ 300	€ 390	€ 450
Minder dan 8 jaar ervaring en LSA- of ASP-advocaat (x 0,8)	€ 192	€ 240	€ 312	€ 360

Tabel 1 is een gesimplificeerde weergave van de tabel uit het oorspronkelijke ASP-advies. De vermelde bedragen zijn exclusief kantoorkosten en btw.

herwint, een proces dat jaren in beslag kan nemen. Het instellen van een deelgeschilprocedure is in bepaalde gevallen al in een vroeg stadium wenselijk, bijvoorbeeld als het gaat om de vaststelling van de aansprakelijkheid.³⁷ Een dergelijk verzoek kan niettemin betrekking hebben op complexe materie en leiden tot omvangrijke advocaatkosten. Is de omvang van de schade niet reeds in zicht, dan zal een specialistentarief eerder de redelijkheidstoets doorstaan indien sprake is van ernstig letsel dat blijvende beperkingen tot gevolg heeft.³⁸

In een zaak waarin de schade nog niet vaststond, koos de Rechtbank Zutphen voor een andere invalshoek:

‘Voor het beantwoorden van de vraag of het te hanteren uurtarief redelijk is, is vooral belangrijk welk tarief de gemachtigde in rekening pleegt te brengen. Het zou immers te ver voeren van een slachtoffer te vergen zich vooraf te informeren omtrent de complexiteit van zijn claim en daarbij een advocaat te zoeken die declareert in overeenstemming met die – veronderstelde – complexiteit.’³⁹

Deze redenering impliceert mijns inziens een ongepaste afwenteling op het collectief. De dubbele redelijkheidstoets heeft immers te gelden in de relatie tussen laedens en gelaedeerde, terwijl de relatie tussen de benadeelde en zijn belangenbehartiger wordt beheerst door de onderling gemaakte afspraken. Beargumenteerd kan worden dat de vraag welk tarief de advocaat aan zijn cliënt in rekening brengt in beginsel dient te worden beantwoord in de vrije onderhandelingen tussen advocaat en cliënt.⁴⁰ Vanuit deze gedachte komen de kosten die de redelijkheidstoets niet doorstaan, in beginsel voor

rekening van cliënt.⁴¹ Een dergelijk proceskostenrisico voor benadeelden in letsel- en overlijdenszaken acht ik niet wenselijk. Bij de totstandkoming van de Wet deelgeschillen is immers gekozen voor een proceskostenregeling die de drempel voor de benadeelde om een deelgeschil aan de rechter voor te leggen zo veel mogelijk zou wegnemen.⁴² Van de drie partijen in dit verhaal blijft de advocaat over. Hierna zal ik betogen dat, in de praktijk, de voorspelbaarheid van de uitkomst van de redelijkheidstoets te wensen overlaat. Niettemin is de advocaat mijns inziens – meer dan de benadeelde – de aangewezen persoon om op voorhand in te schatten of het bedrag dat hij voor een specifiek deelgeschil in rekening wil brengen als redelijk kan worden aangemerkt.

Zoals gezegd is het met betrekking tot de kosten lastig te voorspellen wat een rechter redelijk zal vinden.⁴³ Van tevoren weet men immers niet of de nadruk zal worden gelegd op de aard en/of omvang en/of complexiteit van de zaak, de aard en/of omvang van de schade of de ervaring en/of het specialisme van de belangenbehartiger. Voorts komt het voor dat op meer specifieke gronden wordt gematigd. Zo komt kostenmatiging voor wegens de (beperkte) omvang van het verzoekschrift. In een andere zaak zijn de reiskosten van de belangenbehartiger gematigd omdat ‘in de trein ook andere declarabele werkzaamheden kunnen worden verricht’.⁴⁴ Bovendien worden in de

37. Zie G.M. van Wassenae, Het wetsvoorstel deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade, een reactie vanuit de praktijk, VR 2009, afl. 1, p. 3, waarbij de verhouding tussen de onbekendheid met de omvang van de schade en het complexe deelgeschil in een vroeg stadium wordt besproken in relatie tot de competentie van de rechter.

38. Zie Rb. Breda 3 januari 2011, ECLI:NL:RBBRE:2011:BO9631, JA 2011/27, NJF 2011/25, VR 2011/54, waarin ondanks onbekendheid met de totale schade, mede gezien de aard van het letsel en de gevolgen ervan (rolstoelafhankelijkheid en aanpassingen in het huis), een specialistentarief redelijk wordt geacht.

39. Rb. Zutphen 29 februari 2012, ECLI:NL:RBZUT:2012:BW0226.

40. Aldus J.F. Roth, Een redelijk uurtarief, L&S 2010, afl. 3, p. 20.

41. Het is mogelijk dat voorafgaand aan het instellen van een deelgeschilprocedure wordt overeengekomen dat een eventuele matiging niet aan de cliënt zal worden doorberekend.

42. Zie Akkermans & De Groot 2010, p. 35; De Ridder 2012, p. 12. Zie voorts G.M. van Wassenae, De nieuwe deelgeschillenregeling, wat kunnen we er in de slachtofferpraktijk mee?, VR 2010, p. 183, waarin de auteur voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Wet deelgeschillen als voorwaarde voor het slagen van de nieuwe rechtsgang stelde dat de procedure ‘het slachtoffer niets zou mogen kosten’. Zie voorts Sap 2012, p. 2, die als een van de voordelen van de deelgeschilprocedure noemt dat het voor slachtoffers een vrijwel kosteloze procedure betreft.

43. Zie Sluiter 2014, p. 7, waarin de auteur opmerkt dat redelijkheid van het aantal uren en het uurtarief soms vrij willekeurig worden vastgesteld.

44. Zie Rb. Den Haag 14 mei 2012, ECLI:NL:RBSGR:2012:BW6816 en Rb. Amsterdam 23 juni 2011, ECLI:NL:RBAMS:2011:BR5467.

praktijk matigingsgronden regelmatig gecombineerd.⁴⁵ Zo overweegt de Rechtbank Alkmaar:⁴⁶

‘De rechtbank is van oordeel dat de omvang en complexiteit van de onderhavige zaak een beperkt deelgeschil betreft. Mede gelet op het feit dat nog geen duidelijkheid bestaat over de omvang van de schade, is de rechtbank van oordeel dat een specialisatiefactor volgens het advies van de ASP niet volledig dient te worden meegewogen.’

Een concretisering van de onderlinge bijdrage van dergelijke combinaties aan de kostenmatiging ben ik nog niet tegengekomen in de rechtspraak. Ik meen wel de lijn te zien dat het gevorderde uurtarief kan sneuvelen op het argument dat het financiële belang in een zaak nog niet vaststaat en dit niet geldt voor het aantal gevorderde uren.

Is de onvoorspelbaarheid van de redelijke kosten van een deelgeschilprocedure een probleem? In dit kader onderzocht ik de matiging in 26 deelgeschillen. Tabel 2 illustreert het verschil tussen de gevorderde totaalkosten en de rechterlijke begroting in de praktijk. Het betreft een willekeurige selectie van 26 deelgeschiluitspraken waarin is gematigd.

In 35% van bovenstaande gevallen zag de matiging op een bedrag van meer dan € 3000. Dit onderstreept het eerder besproken proceskostenrisico voor benadeelden. Mijns inziens is de onvoorspelbaarheid voor belangenbehartigers eveneens een reëel probleem. De grens van het redelijke kan in ieder geval niet eenvoudig worden afgeleid; te zien is dat ook bij relatief bescheiden voorkomende verzoeken (€ 3354) forse matiging (33%) kan plaatsvinden.

4. Standaardisering van de kosten van de deelgeschilprocedure

In de literatuur is betoogd dat standaardisering van de kosten in de deelgeschilprocedure tot meer transparantie en rechtszekerheid zal leiden.⁴⁷ Men zou een voorbeeld kunnen nemen aan de Indicatie tarieven in IE-zaken (intellectuele-eigendomszaken).⁴⁸ Tevens zouden de bestaande kostenstelsels kunnen worden samengevoegd in één uniforme regeling.⁴⁹ Hierna volgt een kritische bespreking van beide suggesties.

4.1 Indicatie tarieven in IE-zaken als voorbeeld?

De vraag naar standaardisatie van het vergoedingsmodel speelt de eveneens in IE-zaken. ‘De redelijke en evenredige kosten’ in de zin van artikel 1019h Rv⁵⁰ werden in de rechtspraak uiteenlopend geïnterpreteerd. Rechters, partijen en advocaten hadden behoefte aan een duidelijke maatstaf voor de beoordeling van de redelijkheid en evenredigheid van proceskosten.⁵¹ Dit heeft geleid tot de vaststelling van de Indicatie tarieven in IE-zaken, waarbij onderscheid is gemaakt tussen ‘eenvoudige’ en ‘overige’ kort gedingen, en ‘eenvoudige’ en ‘overige’ versnelde en gewone bodemprocedures (zie tabel 3).⁵² Wefers Bettink en Hoefnagel menen dat de Indicatie tarieven een normerende en uniformerende werking hebben gehad.⁵³ Kan een dergelijke standaardisatie uitkomst bieden voor de deelgeschilprocedure? In elk geval zou de procedurele categorisering moeten worden aangepast. De onderverdeling in kort gedingen en bodemzaken (dagvaardingsprocedures) is niet applicabel op de deelgeschilprocedure (verzoekschriftprocedure). Wellicht kan in navolging van de Indicatie tarieven in IE-zaken worden gekozen voor een categorisering die mede afhankelijk is van de complexiteit van de procedure. In IE-zaken betreft het de procedurele complexiteit. Bij een ‘eenvoudig’ kort geding kan worden gedacht aan een procedure waarin ‘slechts’ één rechtsvraag aan de orde is, er geen buitenlandse partijen of incidentele procedures zijn en niet veel processtukken zijn gewisseld.⁵⁴ Ook in deelgeschillen betreft het vrijwel steeds één specifiek probleem. De bodemprocedure kent daarentegen doorgaans een lange doorlooptijd met een veelheid aan proceshandelingen.⁵⁵ Een deelgeschil is een korte procedure: verzoekschrift – verweerschrift – mondelinge behandeling – einduitspraak. In een enkel geval gaat de deelgeschilrechter over tot nader onderzoek. Daarbij kan het bijvoorbeeld gaan om het horen van getuigen of het inwinnen van een deskundigenbericht.⁵⁶ Sap overweegt dat in dergelijke gevallen het verschil met de bodemprocedure al snel kleiner is.⁵⁷ Meer dan het procedurele verloop van deelgeschilprocedures varieert de inhoudelijke complexiteit. Volgens Sap komt in een deelgeschil eigenlijk alles wel voorbij. Als voorbeelden van relatief minder eenvoudige geschillen noemt hij ingewikkelde causali-

45. Zie Rb. Middelburg 13 juni 2012, ECLI:NL:RBMID:2012:BY4585, Rb. Rotterdam 23 november 2011, ECLI:NL:RBROT:2011:BU5487, Rb. Rotterdam 9 november 2011, ECLI:NL:RBROT:2011:BU3703, Rb. Arnhem 7 februari 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:BP5963, Rb. Rotterdam 20 maart 2012, ECLI:NL:RBROT:2012:BV9247 en Rb. Rotterdam 23 november 2011, ECLI:NL:RBROT:2011:BU5487.

46. Rb. Alkmaar 17 februari 2011, ECLI:NL:RBALK:2011:BP4916. Vgl. Rb. Zutphen 17 november 2011, ECLI:NL:RBZUT:2011:BU6835.

47. Rapport BGK-Integraal 2013, p. 39; De Ridder 2012, p. 16; Oskam 2012, p. 33; Colsen 2011, p. 116 en 117; Huismans & Vermeulen 2014, p. 24-30.

48. Zie Franke 2013, p. 114, waarin de auteur overweegt: ‘Een dergelijke in IE-zaken gehanteerde standaardisatie door middel van indicatie tarieven zou gelet op het gebrek aan een eenduidige toepassing ten aanzien van de begroting van kosten in deelgeschilprocedure de voorkeur verdienen.’

49. Zie Sluijter 2014, p. 9.

50. Inwerkingtreding 1 mei 2007, Wet van 8 maart 2007, Stb. 2007, 108; implementatie van Richtlijn 2004/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de handhaving van intellectuele eigendomsrechten; inwerkingtreding 1 augustus 2006. Voor 1 mei 2007 gold het landelijk liquidatie tarief. Zie W. Wefers Bettink & J. Hoefnagel, Artikel 1019h Rv en de indicatie tarieven: toepassing in de praktijk, IER 2010, p. 2.

51. Wefers Bettink & Hoefnagel 2010, p. 2.

52. Wefers Bettink & Hoefnagel 2010, p. 2.

53. Wefers Bettink & Hoefnagel 2010, p. 8.

54. R. van Vlooten, Implementatie van artikel 14 Handhaving richtlijn: lost in translation?, in: W.H. van Boom e.a. (red.), Rake remedies. Opstellen over handhaving van rechten, naleving van plichten en sanctionering van verkeerd gedrag in het privaatrecht, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2010, p. 241.

55. Sap 2012, p. 3.

56. Sap 2012, p. 3.

57. Sap 2012, p. 3.

Tabel 2: Begroting in 26 deelgeschillen

Uitspraak	Verzocht	Begroot	Verschil	Matiging
Rb. Gelderland 13 augustus 2013, ECLI:NL:RBGEL:2013:4729	€ 3.900	€ 3.200	€ 700	18%
Rb. Den Haag 21 oktober 2013, ECLI:NL:RBDHA:2013:15613	€ 9.935	€ 4.383	€ 5.552	56%
Rb. Rotterdam 3 december 2013, ECLI:NL:RBROT:2013:9456	€ 19.239	€ 6.413	€ 12.826	67%
Rb. Den Haag 16 april 2013, ECLI:NL:RBDHA:2013:BZ8909	€ 4.433	€ 2.236	€ 2.197	50%
Rb. Utrecht 1 augustus 2012, ECLI:NL:RBUTR:2012:BX5635	€ 5.950	€ 3.094	€ 2.856	48%
Rb. Rotterdam 11 januari 2012, ECLI:NL:RBROT:2012:BV0631	€ 4.573	€ 3.784	€ 788	17%
Rb. Arnhem 21 september 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:BU6752	€ 5.865	€ 4.046	€ 1.819	31%
Rb. Rotterdam 23 november 2011, ECLI:NL:RBROT:2011:BU5487	€ 8.429	€ 6.812	€ 1.618	19%
Rb. Haarlem 17 februari 2011, ECLI:NL:RBHAA:2011:BP5388	€ 14.785	€ 11.828	€ 2.957	20%
Rb. Utrecht 13 oktober 2010, ECLI:NL:RBUTR:2010:BO1694	€ 5.689	€ 2.000	€ 3.689	65%
Rb. Amsterdam 29 november 2012, ECLI:NL:RBAMS:2012:BY7466	€ 9.877	€ 6.552	€ 3.325	34%
Rb. Almelo 18 juli 2012, ECLI:NL:RBALM:2012:BX2338	€ 6.569	€ 5.474	€ 1.095	17%
Rb. Den Haag 24 januari 2012, ECLI:NL:RBSGR:2012:BV6900	€ 5.620	€ 4.541	€ 1.078	19%
Rb. Den Bosch 20 december 2011, ECLI:NL:RBSHE:2011:BU8766	€ 5.443	€ 3.464	€ 1.979	36%
Rb. Den Haag 30 november 2011, ECLI:NL:RBSGR:2011:BV1531	€ 9.086	€ 4.665	€ 4.421	49%
Rb. Arnhem 25 november 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:BV0285	€ 14.685	€ 3.249	€ 11.436	78%
Rb. Rotterdam 9 november 2011, ECLI:NL:RBROT:2011:BU3703	€ 7.722	€ 6.559	€ 1.163	15%
Rb. Arnhem 7 september 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:BU6751	€ 8.399	€ 3.146	€ 5.254	63%
Rb. Arnhem 8 juni 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:BQ9096	€ 11.241	€ 7.895	€ 3.346	30%
Rb. Breda 6 september 2012, ECLI:NL:RBBRE:2012: BX7896	€ 10.152	€ 4.636	€ 5.516	54%
Rb. Den Haag 25 oktober 2012, ECLI:NL:RBSGR:2012: BY2552	€ 4.536	€ 2.437	€ 2.099	46%
Rb. Den Bosch 12 december 2012, ECLI:NL:RBSHE:2012:BZ6850	€ 9.015	€ 4.873	€ 4.142	46%
Rb. Den Haag 19 december 2012, ECLI:NL:RBSGR:2012:BZ2046	€ 9.463	€ 2.950	€ 6.513	69%
Rb. Den Haag 5 augustus 2013, ECLI:NL:RBDHA:2013:10367	€ 3.354	€ 2.662	€ 1.092	33%
Rb. Arnhem 10 februari 2012, ECLI:NL:RBARN:2012:3818	€ 2.827	€ 2.142	€ 685	24%
Rb. Amsterdam 31 januari 2013, ECLI:NL:RBAMS:2013:BZ0515	€ 2.266	€ 1.133	€ 1.133	50%

teitsvraagstukken,⁵⁸ waarderings van deskundigenberichten⁵⁹ en principiële rechtsvragen.⁶⁰ Bij een eventuele standaardisering lijkt het mij van belang dat rekening wordt gehouden met zowel de procedurele als de inhoudelijke complexiteit. Bij een inhoudelijk en procedureel eenvoudig deelgeschil kan worden gedacht aan behandeling van een relatief eenvoudig verzoek in een volgens gebruikelijk stramien verloopende procedure. Een ingewikkeld causaliteitsgeschied waarbij de rechter overgaat tot inwinning van een deskundigenbericht kan in dit

licht worden aangemerkt als inhoudelijk en procedureel complex.

Een op de Indicatie tarieven in IE-zaken geïnspireerd model zou er bijvoorbeeld als volgt uit kunnen zien (zie tabel 4).

Tabel 4 is gebaseerd op een hypothese waarin de hoogte van de reeds toegekende bedragen in deelgeschillen afhankelijk wordt

58. Rb. Arnhem 20 oktober 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:BU4405.

59. Rb. Rotterdam 7 februari 2012, ECLI:NL:RBROT:2012:BV3066.

60. Rb. Utrecht 27 oktober 2010, ECLI:NL:RBUTR:2010:BO2891.

Tabel 3: Indicatietarieven in IE-zaken

Eenvoudig kort geding	maximaal € 6.000
Overige kort gedingen	maximaal € 15.000
Eenvoudige bodemzaak zonder repliek, dupliek en/of pleidooi	maximaal € 8.000
Overige bodemzaken zonder repliek en dupliek	maximaal € 20.000
Eenvoudige bodemzaak met repliek, dupliek en/of pleidooi	maximaal € 10.000
Overige bodemzaken met repliek, dupliek en/of pleidooi	maximaal € 25.000

Te raadplegen via www.rechtspraak.nl/Procedures/Landelijke-regelingen/Sector-civiel-recht/INDICATIETARIEVEN.pdf (vaststelling met ingang van 1 augustus 2008).

Tabel 4: Mogelijk model voor indicatietarieven in deelgeschilprocedures

Procedureel en inhoudelijk eenvoudig deelgeschil	maximaal € 5.000
Procedureel eenvoudig en inhoudelijk complex deelgeschil	maximaal € 8.000
Procedureel bewerkelijk en inhoudelijk eenvoudig deelgeschil	maximaal € 8.000
Procedureel bewerkelijk en inhoudelijk complex deelgeschil	maximaal € 10.000

Tabel 5: Redelijke kosten in 235 deelgeschilprocedures

Begroet	Aantal zaken	Gedeelte van het totaal (235=100%)
€ 1.000 tot € 1.999	21	8,95%
€ 2.000 tot € 2.999	45	19,15%
€ 3.000 tot € 3.999	58	21,27%
€ 4.000 tot € 4.999	45	19,15%
€ 5.000 tot € 5.999	19	8,08%
€ 6.000 tot € 6.999	20	8,51%
€ 7.000 tot € 7.999	14	5,96%
€ 8.000 tot € 8.999	4	1,7%
€ 9.000 tot € 9.999	6	2,55%
€ 10.000 tot € 10.999	2	0,85%
€ 11.000 tot € 11.999	3	1,27%

gesteld van de complexiteit. Voorts wordt uitgegaan van een evenredige verhouding tussen inhoudelijke en procedurele complexiteit. Voor een indruk van de kosten onderzocht ik 235 deelgeschiluitspraken (zie tabel 5).

Gemiddeld liggen de redelijke kosten van een deelgeschil tussen € 3000 en € 5000. In 97% van de 235 gevallen betrof het een bedrag tot € 10.000. 80% van de begrotingen zat tussen

€ 1000 en € 5000, 17,45% tussen € 5000 en € 10.000. De begrenzing uit tabel 4 is deels arbitrair en deels gebaseerd op de constatering dat de toegekende kosten doorgaans niet meer dan € 5000 bedragen en op de breuk in frequentie bij vergoedingen boven € 8000. Uitschieters waren toegekende vergoe-

Tabel 6: Begroting. Verzoek: verklaring voor recht omtrent verrekening

Uitspraak	Begroot
Rb. Rotterdam 6 januari 2014, ECLI:NL:RBROT:2014:167	€ 4.730
Rb. Den Bosch 17 oktober 2012, ECLI:NL:RBSHE:2012:BY1145	€ 2.921
Rb. Midden-Nederland 15 januari 2014, ECLI:NL:RBMNE:2014:372	€ 3.621
Rb. Den Haag 6 juli 2012, ECLI:NL:RBSGR:2012:BX2021	€ 4.742*
Rb. Den Haag 27 juni 2012, ECLI:NL:RBSGR:2012:BX2018	€ 4.500

* In casu is verzoekster voor 25% in het ongelijk gesteld, het daadwerkelijk begrote bedrag is € 3500. Nu tabel 6 een antwoord probeert te geven op de vraag wat met betrekking tot een bepaald type verzoek kan worden 'gevraagd', lijkt mij het bedrag dat bij 100% toewijzing zou zijn begroot, relevanter. Het effect van de afwijzing dient in dit kader los te worden gezien van de matiging op grond van de redelijkheidstoets.

dingen van € 15.365,36⁶¹ en € 16.215,89.⁶² Gekozen is om het maximale bedrag in tabel 4 niet afhankelijk te stellen van de hoogste reeds toegewezen bedragen. Het gaat immers om (hypothetische) indicatietarieven. Meer dan de IE-rechter⁶³ zal het de deelgeschilrechter vrijstaan om af te wijken. Het model uit tabel 4 is enkel bedoeld als een mogelijk vertrekpunt. Voor een effectueerbare variant is een kwalitatief onderzoek nodig dat deze bijdrage te buiten gaat. Daarbij zou kunnen worden onderzocht of in deelgeschillen met een vergelijkbare mate van complexiteit vergelijkbare vergoedingen zijn toegekend.

Problemen die naar aanleiding van de Indicatietarieven in IE-zaken zijn ontstaan, gelden mogelijk ook voor de deelgeschilprocedure. Wefers Bettink en Hoefnagel menen dat in de praktijk nog steeds behoefte is aan houvast met betrekking tot de vraag of een procedure onder de categorie 'eenvoudig' dan wel 'overig' valt.⁶⁴ Schrijvers constateren dat waar de ene rechter een feitencomplex of aantal vorderingen omvangrijk vindt, eenzelfde procedure door een andere rechter als eenvoudig wordt beschouwd.⁶⁵ Sluiter overweegt dat in IE-zaken menig grenscategorie alsnog tot aan de Hoge Raad wordt uitgevochten.⁶⁶ Nu tegen deelgeschilbeschikkingen in beginsel geen hoger beroep openstaat, zal dit probleem niet snel spelen. Indien in navolging van de Indicatietarieven in IE-zaken wordt gekozen voor een onderverdeling in 'eenvoudige' en 'overige' zaken, is het aanbevelenswaardig dat het onderscheid wordt toegelicht. Hierbij zou kunnen worden aangeknoopt bij de uiteenlopende verzoeken die aan bod komen in deelgeschil-

procedures.⁶⁷ Immers, met het ene verzoek (zoals vaststelling van het causaal verband) is doorgaans meer tijd gemoeid dan met een ander verzoek (bijvoorbeeld vaststelling van een individuele schadepost).⁶⁸ Steekproefsgewijs nam ik het verzoek tot een verklaring voor recht omtrent verrekening en het verzoek tot vaststelling van aansprakelijkheid onder de loep. Tabel 6 laat zien dat de redelijk geachte kosten in deelgeschillen waarbij verrekening het onderwerp vormde,⁶⁹ niet opmerkelijk uiteenlopen.

De redelijke kosten die gepaard gaan met een deelgeschil omtrent verrekening bedragen gemiddeld € 4103. Uitgaande van de hypothese dat de hoogte van een toewijzing kenmerkend is voor de complexiteit van het deelgeschil, valt een verzoek omtrent verrekening onder de categorie 'eenvoudig'. Relatief gezien vormt verrekening zelden het onderwerp van een deelgeschil. Hierna onderzocht ik de begrotingen in 67 zaken waarin was verzocht om vaststelling van aansprakelijkheid (zie tabel 7). Ter vergelijking staat tevens de incidentie in de eerder onderzochte 235 deelgeschillen vermeld.

In bijna twee derde van de uitspraken (65,6%) zat het begrote totaalbedrag tussen € 2000 en € 4999. De meest voorkomende categorie is € 3000 tot € 4000. In 21,49% van de gevallen zijn bedragen van € 5000 tot € 10.000 toegewezen. Een kostenbegroting boven € 10.000 kwam slechts in 4,56% van de gevallen voor. Op basis van het onderscheid in tabel 4 is de verhouding tussen 'eenvoudige' en 'complexe' zaken in aansprakelijkheids-

61. Rb. Breda 22 augustus 2011, ECLI:NL:RBBRE:2011:BR7054.

62. Rb. Zeeland-West-Brabant 23 oktober 2013, ECLI:NL:RBZWB:2013:7827.

63. In IE-zaken kunnen slechts betwiste kosten worden getoetst.

64. Wefers Bettink & Hoefnagel 2010, p. 8.

65. Wefers Bettink & Hoefnagel 2010, p. 4.

66. Sluiter 2014, p. 9.

67. Zie voor een voorbeeld van een concrete aanwijzing www.rechtspraak.nl/Organisatie/Raad-Voor-De-Rechtspraak/Wetgevingsadvisering/Wetgevingsadviezen2007/2007-01-Advies-wetsvoorstel-deelgeschilprocedure-11-1-2007.pdf, p. 3, waarin de Raad voor de rechtspraak als voorbeeld voor een complexe zaak in de bodemprocedure een situatie schetst waarin sprake is van een postwhiplashsyndroom met pre-existente klachten.

68. Colsen 2011, p. 117.

69. De combinatie van de termen 'deelgeschil', 'verrekening' en 'arbeidsongeschiktheidsverzekering' leverde bij de zoekmachine van Legal Intelligence vijf uitspraken op (dubbele resultaten niet meegerekend).

Tabel 7: Begroting. Verzoek: tot vaststelling van aansprakelijkheid

Begroot	Aantal zaken	Gedeelte van het totaal (67=100%)	Gedeelte van het totaal (235=100%)
€ 1.000 tot € 1.999	7	10,45%	8,95%
€ 2.000 tot € 2.999	12	18,46%	19,15%
€ 3.000 tot € 3.999	17	26,15%	21,27%
€ 4.000 tot € 4.999	14	20,99%	19,15%
€ 5.000 tot € 5.999	4	6,15%	8,08%
€ 6.000 tot € 6.999	6	9,20%	8,51%
€ 7.000 tot € 7.999	2	3,07%	5,96%
€ 8.000 tot € 8.999	2	3,07%	1,70%
€ 9.000 tot € 9.999	0	0,00%	2,55%
€ 10.000 tot € 10.999	2	3,07%	0,85%
€ 11.000 tot € 12.000	1	1,49%	1,27%

zaken vergelijkbaar met deze verhouding in deelgeschillen in het algemeen. Dit heeft wellicht te maken met de frequentie van verzoeken tot vaststelling van aansprakelijkheid. Ter controle onderzocht ik de redelijke kosten in 29 zaken waarin het verzoek betrekking had op het causaal verband. Het gemiddelde bedrag was € 4995,87. Uit het feit dat de vergoeding bij een causaliteitsgeskil gemiddeld € 1000 hoger ligt dan bij zowel de aansprakelijkheidsvraag als een gemiddeld deelgeskil kan worden afgeleid dat causaliteitsgeschillen vermoedelijk complexer zijn en een hogere vergoeding rechtvaardigen. Voorts zie ik hierin een aanwijzing dat € 5000 als een behoorlijke indicatie kan gelden voor de maximale kosten van een eenvoudig deelgeskil.

Een kritiekpunt op de (gevolgen van de) Indicatie-tarieven in IE-zaken is dat het vergoedingsmodel een opdrijvend effect zou hebben op nota's.⁷⁰ Wefers Bettink en Hoefnagel zien in de tendens dat na vaststelling van de Indicatie-tarieven de gevorderde bedragen de Indicatie-tarieven begonnen te overschrijden een aanwijzing dat de Indicatie-tarieven niet (meer) een juiste indicatie zijn voor het maximale bedrag dat als redelijk en evenredig kan worden aangemerkt.⁷¹ Uit de stijging van de gevorderde bedragen in IE-zaken na vaststelling van de Indicatie-tarieven leid ik niet direct af dat de Indicatie-tarieven geen afspiegeling (meer) zijn van de redelijke en evenredige kosten, nu de beoordeling van de redelijke en evenredige kosten is voorbehouden aan de rechter. Niettemin zal mogelijk van standaardisatie van de kosten van het deelgeskil eveneens een prikkel uitgaan die de nota's zal doen stijgen richting het maximale bedrag binnen een categorie. Uitgaande van de

gedachte dat de vergoeding van buitengerechtelijke kosten geen verdienmodel mag opleveren,⁷² dient in een dergelijk geval te worden gewaakt voor ongefundeerde stijging van de proceskosten. Wefers Bettink en Hoefnagel geven aan dat de meeste rechters bij de toewijzing van de proceskosten de concrete omstandigheden van het geval (zoals de bestede tijd en het specialisme van de advocaat) meewegen.⁷³ Volgens Maas nemen rechters echter veelal genoegen met een specificatie van de werkzaamheden, waarbij zij geen beschikking hebben over de daadwerkelijk verzonden nota's.⁷⁴ De deelgeskilprocedure kent geen specifieke voorschriften omtrent de onderbouwing van de kosten. Doorgaans wordt van partijen – op straffe van matiging – een adequate motivering geleverd en vooralsnog lijkt dit genoeg. Indien vaststelling van de Indicatie-tarieven gepaard gaat met een tendens van stijgende nota's, kan wellicht tegengewicht worden geboden door middel van uniforme motiveringseisen.

4.2 Naar één regeling voor proceskosten?

Sluiter beschouwt de huidige versnippering in kostensystemen als onwenselijk en pleit voor een algehele vereenvoudiging van het kostenstelsel.⁷⁵ De wetgever zou bijvoorbeeld door middel van een algemene maatregel van bestuur een eenvoudig aan te passen besluit tot stand kunnen brengen. Als mogelijke basis voor de regeling zou het huidige Besluit proceskosten bestuursrecht kunnen dienen.⁷⁶ Door middel van uniformering zou kunnen worden tegemoetgekomen aan de

70. Sluiter 2014, p. 6-9.

71. Wefers Bettink & Hoefnagel 2010, p. 3.

72. Rapport BGK-Integraal 2013, p. 64.

73. Wefers Bettink & Hoefnagel 2010, p. 4.

74. W. Maas, Zorgelijke ontwikkeling rondom artikel 1919h Rv, www.boek9.nl (B9 12038; 16 mei 2013).

75. Sluiter 2014, p. 3-9.

76. Sluiter 2014, p. 8.

geuite zorgen over het gebrek aan normering in IE-zaken en deelgeschilprocedures. De hoogte van advocaatkosten in deelgeschillen zou al direct in het nieuwe besluit kunnen worden meegenomen.⁷⁷

Het Besluit proceskosten bestuursrecht kent een forfaitair vergoedingssysteem. De vergoeding is afhankelijk van het aantal proceshandelingen, de instantie waar de zaak aanhangig is en een wegingsfactor op basis van het gewicht van de zaak. Een dergelijke methode is mijns inziens niet geschikt voor de deelgeschilprocedure. Ik zal dat uitleggen. Sluiter overweegt dat de verschillende kostenregelingen en (advocaat)tariefschalen in Nederland eerder *ad hoc* zijn gegroeid dan dat er een bewuste keuze of een principe aan ten grondslag ligt.⁷⁸ De wetgever heeft voor deelgeschilprocedures weloverwogen gekozen voor het uitgangspunt dat redelijk gemaakte kosten volledig voor vergoeding in aanmerking komen. Mede door het bieden van een alternatief voor de dure bodemprocedure is beoogd de onderhandelingspositie van benadeelden te versterken. Op basis van het Besluit proceskosten bestuursrecht wordt in bepaalde gevallen slechts een fractie van de gemaakte kosten toegekend. Voorts zou met een dergelijke uniformering afbreuk worden gedaan aan het buitengerechtelijke karakter van de Wet deelgeschillen. De redelijke kosten van deelgeschilprocedure die voor rekening van de aansprakelijke partij komen, maken onderdeel uit van de schadevergoeding. Van proceskostenvergoeding in enge zin is geen sprake.

Normering van het uurtarief in deelgeschilprocedures acht ik het overwegen waard. Eerder waarschuwde ik voor de interpretatie dat het redelijk zou zijn verzekeraars te confronteren met elk denkbaar tussen advocaat en cliënt overeen te komen tarief. Normering op basis van het ASP-advies⁷⁹ zou zowel een passende waarborg bieden tegen onredelijke uurtarieven, alsmede een antwoord op de vraag wat onder een redelijk uurtarief dient te worden verstaan. Het argument dat de complexiteit van de zaak een bepaald uurtarief niet rechtvaardigt, is dan – mijn inziens terecht – van de baan. In dit kader sluit ik mij aan bij de gedachtegang van de Rechtbank Zutphen:⁸⁰

‘20. [naam werkgever] accepteert het aantal uren (14) maar maakt bezwaar tegen het uurtarief dat uitkomt op € 315,-. Zij stelt dat de zaak niet zodanig ingewikkeld is dat daarvoor een zodanige mate van kennis en specialisatie is vereist dat dat een zo hoog uurtarief rechtvaardigt. [naam werkgever] stelt voor een uurtarief van EUR 250,10 (incl. 6% kantoorkosten, exclusief BTW) te hanteren.’

‘24. Terecht verwijst de gemachtigde van [verzoeker] naar zijn specialisatie en langjarige ervaring op het gebied van personenschade die als zodanig door [naam werkgever]

niet worden betwist. Dan is er geen aanleiding te beknibelen op zijn declaratie. Dan zou immers het argument moeten zijn dat een advocaat met zijn specialistische ervaring minder uren aan deze zaak zou hebben hoeven besteden dan geclaimd.’

Ik meen dat in gevallen waarin de gestelde kosten niet in redelijke verhouding staan tot de complexiteit van de zaak, matiging van de tijdsbesteding meer op haar plaats is dan matiging van het uurtarief. Mogelijke kritiek op normering conform het ASP-advies is dat het basistarief 1,5 keer hoger ligt dan het curatorentarief, terwijl curatoren ook specialisten zijn. Daarentegen speelt het financiële belang in deelgeschillen – in tegenstelling tot de omvang van de boedel in faillissementen – een relatief bescheiden rol.⁸¹

5. Conclusie

Resumerend kan worden gesteld dat in de praktijk behoefte is aan meer zekerheid ten aanzien van wat onder de redelijke kosten dient te worden verstaan. In de literatuur is gepleit voor standaardisering. Zo zou aansluiting kunnen worden gezocht bij de Indicatie-tarieven in IE-zaken. Bepaalde vraagtekens die na indicering opdoken in IE-zaken zullen wellicht eveneens te plaatsen zijn bij eventuele ‘Indicatie-tarieven voor deelgeschilprocedures’. Zolang partijen geen uniforme invulling weten te geven aan open termen als ‘redelijkheid’, ‘evenredigheid’, ‘eenvoud’ en ‘complexiteit’, zal een uniform jasje de rechtsonzekerheid niet wegnemen. Het verruilen van de redelijkheidstoets voor een forfaitair systeem is een weinig aantrekkelijk alternatief en bovendien strijdig met het doel en karakter van de Wet deelgeschillen. Het schadevergoedingsrecht kent het beginsel van volledige schadevergoeding. Aan het kostenregime van de Wet deelgeschillen ligt de gedachte ten grondslag dat de daadwerkelijk gemaakte kosten, mits redelijk, worden vergoed. Mijns inziens dient te worden voorkomen dat met een simplistische normering de ruimte van belangenbehartigers zodanig wordt beperkt dat hiermee afbreuk wordt gedaan aan de positie van benadeelden. Ik hoop dan ook dat de uiteenlopende aspecten die reeds een rol speelden in de praktijk worden meegenomen bij het ontwikkelen van een eventuele standaard. De nadruk bij de kostenbegroting blijft dan – in overeenstemming met de gedachte achter de Wet deelgeschillen – liggen bij de vraag of in een specifiek geval de kosten die een benadeelde heeft gemaakt om zijn recht te verkrijgen, redelijk zijn.

77. Sluiter 2014, p. 9.

78. Sluiter 2014, p. 9.

79. Eventueel zou het advies voor de deelgeschilprocedure ten behoeve van de uniformiteit ongeacht lidmaatschap kunnen gelden.

80. Rb. Zutphen 29 februari 2012, ECLI:NL:RBZUT:2012:BW0226.

81. Reeds kwam aan de orde dat gespecialiseerde letselschadeadvocaten in de regel hun tarief in de deelgeschilprocedure niet op het financiële belang baseren en dat voorts in deelgeschillen vaak het financiële belang nog niet vaststaat.